

Khúc tráng ca bất tử trên Đường 20 Quyết thắng- Quảng Trị

10:55 22/07/2026

Đường 20 Quyết thắng xã Thượng Trạch, tỉnh Quảng Trị) không chỉ là tuyến vận tải chiến lược làm nên huyền thoại đường Hồ Chí Minh mà còn là nơi kết tinh ý chí, lòng quả cảm và sự hy sinh to lớn của hàng vạn cán bộ, chiến sĩ, thanh niên xung phong.

Người dân thăm viếng Đền tưởng niệm Anh hùng Liệt sĩ

Con đường của tuổi hai mươi

Trong cuộc kháng chiến chống Mỹ cứu nước, hệ thống đường Hồ Chí Minh trên dãy Trường Sơn là huyết mạch nối hậu phương lớn với tiền tuyến lớn. Trong đó, Đường 20 Quyết thắng được xem là một trong những tuyến ngang quan trọng bậc nhất, nối Đông Trường Sơn với Tây Trường Sơn, giữ vai trò đặc biệt trong bảo đảm chi viện cho chiến trường miền Nam.

Trong giai đoạn 1966-1973, đường 20 trở thành mục tiêu đánh phá ác liệt của không quân Mỹ. Khi những đoàn xe cơ giới ngày đêm nối đuôi nhau vượt Trường Sơn, đế quốc Mỹ cũng điên cuồng dội bom nhằm cắt đứt "mạch máu" giao thông chiến lược này.

Từ cửa chữ A, ngầm Ta Lê, đèo Phu La Nhích, ngầm Trạ Ang đến Km14, Km16 hay phà Xuân Sơn..., mỗi địa danh đều là một "tọa độ lửa". Trên từng kilômét đường, bom đạn cày xới ngày đêm, đất đá hòa cùng thép gang, mồ hôi và máu của những người lính, thanh niên xung phong, dân công hỏa tuyến.

Đặc biệt, cuối tháng 11/1969, trong suốt 15 ngày đêm liên tiếp, máy bay B-52 cùng các loại cường kích F-105, F-4 đã tập trung đánh phá trọng điểm ATP, biến nơi đây thành "chảo lửa" giữa đại ngàn Trường Sơn.

Đền tưởng niệm các Anh hùng Liệt sĩ đường 20 Quyết thắng

Thế nhưng, giữa mưa bom bão đạn, ý chí của những người mở đường chưa bao giờ lùi bước. Những khẩu hiệu "Người trước ngã, người sau thay thế", "Sống bám đường, chết kiên cường dũng cảm", "Địch phá, ta sửa, ta đi", "Tất cả vì miền Nam ruột thịt" đã trở thành mệnh lệnh từ trái tim.

Tháng 3/1973, trong chuyến thăm cán bộ, chiến sĩ Bộ đội Trường Sơn tại trọng điểm ATP (gồm cửa chữ A, ngầm Ta Lê và đèo Phu La Nhích), Đại tướng Võ Nguyên Giáp đã khẳng định: "Đường 20 Quyết thắng là một kỳ công, kỳ tích, kỳ quan". Lời đánh giá ấy không chỉ ghi nhận giá trị chiến lược của một tuyến đường, mà còn tôn vinh những con người đã lấy máu, mồ hôi và tuổi xuân viết

nên trang sử hào hùng giữa đại ngàn.

Nơi sự hy sinh hóa thành bất tử

Chiều 14/11/1972 trở thành một trong những ký ức đau thương nhất trên Đường 20 Quyết thắng. Khi lực lượng thanh niên xung phong và bộ đội đang san lấp hố bom, sửa chữa mặt đường để bảo đảm giao thông, máy bay Mỹ bất ngờ trút xuống loạt bom dữ dội.

Tám TNXP thuộc Đại đội 217, Ban Xây dựng 67, Đoàn 559 chạy vào trú ẩn trong một hang đá tại Km16+200. Loạt bom rung chuyển núi rừng, khiến khối đá nặng hơn trăm tấn đổ sập, bịt kín hoàn toàn cửa hang - nơi 8 anh, chị TNXP: Đỗ Thị Loan, Nguyễn Văn Huệ, Nguyễn Hữu Phương, Trần Thị Tơ, Hoàng Văn Vự, Nguyễn Mậu Kỳ, Lê Thị Lương, Lê Thị Mai (đều quê huyện Hoàng Hóa, tỉnh Thanh Hóa) đang trú ẩn. Ngay trước cửa hang, 5 chiến sĩ pháo cao xạ Mai Đức Hùng, Đinh Công Đính, Nguyễn Văn Quận, Sầm Văn Mặc và Nguyễn Văn Thủy cũng anh dũng hy sinh.

Bom vừa nổ, đồng đội lập tức lao tới tìm mọi cách phá đá cứu người. Nhưng trước khối đá khổng lồ và những trận bom nối tiếp, mọi nỗ lực đều bất thành. Chỉ cách nhau một vách đá, những tiếng gọi "Mẹ ơi!", "Các anh, các chị ơi, cứu chúng em với!" vọng ra trong tuyệt vọng.

Ngày này qua ngày khác, sau mỗi đợt bom, đồng đội lại trở về cửa hang. Tiếng gọi bên trong yếu dần, rồi lặng hẳn sau 9 ngày. Nỗi đau ấy đã vượt qua giới hạn của thời gian để trở thành biểu tượng bất tử của sự hy sinh vì Tổ quốc.

Huyền thoại còn mãi với thời gian

Sau ngày đất nước thống nhất, quần thể Đền tưởng niệm các Anh hùng liệt sĩ Đường 20 Quyết thắng được xây dựng, trở thành địa chỉ đỏ thiêng liêng trên tuyến đường Hồ Chí Minh.

Nhiều du khách khi đến dâng hương tri ân ở hang Tám Cô đều chung một thắc mắc: Vì sao gọi là hang Tám Cô, trong khi 8 liệt sĩ thanh niên xung phong hy sinh hôm ấy có bốn nam, bốn nữ?

Các di vật còn sót lại của các liệt sĩ

Theo lời kể của các cựu chiến binh Trường Sơn, trước đó đã có một tiểu đội gồm 8 nữ thanh niên xung phong làm nhiệm vụ tại khu vực Km16+200 đóng chốt trong một hang đá ven đường. Bộ đội, TNXP hành quân qua đây quen gọi thân mật là hang Tám Cô. Khi 8 thanh niên xung phong quê Hoàng Hóa (Thanh Hoá) hy sinh tại chính hang đá này, đồng đội vẫn giữ nguyên tên gọi cũ như một cách lưu giữ ký ức thiêng liêng. Theo năm tháng, hang Tám Cô trở thành một huyền thoại của Trường Sơn.

Năm 2010, Chủ tịch nước truy tặng danh hiệu Anh hùng Lực lượng vũ trang nhân dân cho tập thể liệt sĩ thanh niên xung phong hy sinh tại hang Tám Cô. 3 năm sau (năm 2013), di tích được xếp hạng Di tích quốc gia đặc biệt.

Di tích Hang Tám Cô

Cuối tháng 9/2025, tỉnh Quảng Trị triển khai dự án tôn tạo Di tích quốc gia đặc biệt hang Tám Cô. Trong quá trình thi công tại khu vực cửa hang, lực lượng chức năng phát hiện hài cốt cùng nhiều di vật của các liệt sĩ.

Sau quá trình giám định ADN, 8 mẫu hài cốt được xác định trùng khớp với thân nhân tại Thanh Hóa và Ninh Bình. Tỉnh Quảng Trị đã tổ chức trọng thể lễ viếng, truy điệu; theo nguyện vọng của gia đình, hài cốt và di vật các liệt sĩ được an táng tại ngôi mộ chung ngay lối vào hang Tám Cô - một sự trở về trọn vẹn sau hơn nửa thế kỷ chờ đợi.

Đời đời ghi nhớ công ơn các Anh hùng liệt sĩ

Những ngày tháng 7 tri ân này, giữa màu xanh của núi rừng Trường Sơn, tiếng chuông ngân cùng làn khói hương thành kính tại Đền tưởng niệm các Anh hùng liệt sĩ Đường 20 Quyết thắng và hang Tám Cô như nhắc nhở mỗi thế hệ trẻ hôm nay rằng hòa bình được đánh đổi bằng biết bao tuổi xuân đã hóa thành bất tử. Đường 20 Quyết thắng vì thế không chỉ là con đường của lịch sử, mà còn là con đường của ký ức, của lòng biết ơn và của niềm tin.

Xuân Thi